

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 11.03.1986, sp. zn. 7 Tz 11/86, ECLI:CZ:NS:1986:7.TZ.11.1986.1

Číslo: 39/1988

Právní věta: K zisťovaniu výšky zisku pri trestnom čine špekulácie podľa § 117 Tr. zák. spáchaného neoprávneným obchodovaním s koňmi. Do nákladov na zadováženie a prechovávanie koní určených na špekulačný odpredaj možno popri nákladoch vynaložených na kúpnu cenu koní započítať aj náklady spojené s ich chovom a kŕmením, vrátane hodnoty účelne vynaloženej práce, pokiaľ sa tieto prácach na vlastných pozemkoch, resp. brigádnických prácach pre iné osoby alebo organizácie za odmenu a pod. Pri určovaní výšky zisku zo špekulačného dopredaja koní nemožno prizerať na výdavky páchatela, ktoré neboli nevyhnutné a ktoré bezprostredne neslúžili na zadováženie koní určených na špekulačný odpredaj, napr. náklady na zakúpenie alkoholických nápojov, ktoré páchatel použil na pohostenie záujemcov o kone, náhradu za čerpanie dovolenky v súvislosti s nákupom, resp. odpredajom koní a pod.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 11.03.1986

Spisová značka: 7 Tz 11/86

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/I

I. K zisťovaniu výšky zisku pri trestnom čine špekulácie podľa § 117 Tr. zák. spáchaného neoprávneným obchodovaním s koňmi.

Do nákladov na zadováženie a prechovávanie koní určených na špekulačný odpredaj možno popri nákladoch vynaložených na kúpnu cenu koní započítať aj náklady spojené s ich chovom a kŕmením, vrátane hodnoty účelne vynaloženej práce, pokiaľ sa tieto prácach na vlastných pozemkoch, resp. brigádnických prácach pre iné osoby alebo organizácie za odmenu a pod.

Pri určovaní výšky zisku zo špekulačného dopredaja koní nemožno prizerať na výdavky páchatela, ktoré neboli nevyhnutné a ktoré bezprostredne neslúžili na zadováženie koní určených na

špekulačný odpredaj, napr. náklady na zakúpenie alkoholických nápojov, ktoré páchatel použil na pohostenie záujemcov o kone, náhradu za čerpanie dovolenky v súvislosti s nákupom, resp. odpredajom koní a pod.

I.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 11. 3. 1986 sp. zn. [7 Tz 11/86.](#))

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v neprospech obvineného, zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 25. 9. 1985 sp. zn. 4 To 175/85 a rozsudok Okresného súdu v Starej Ľubovni z 30. 5. 1985 sp. zn. 2 T 91/84 a okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Starej Ľubovni z 30. mája 1985 sp. zn. 2 T 91/84 bol obvinený J. Ch. uznaný za vinného z trestného činu špekulácie podľa § 117 odst. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že v čase od 1. 1. 1977 do 30. 4. 1983 na rôznych miestach v okrese Stará Ľubovňa zakúpil od občanov a socialistických organizácií spolu 12 koní, ktoré odpredával so ziskom na území celej ČSSR a po odpočítaní nákladov na zadováženie a chov koní nadobudol neoprávnený majetkový prospech v sume 19 850,- Kčs. Bol mu za to uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 3 rokov. Súčasne mu bol uložený peňažný trest v sume 12 000,- Kčs, event. náhradný trest odňatia slobody vo výmere 10 mesiacov.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 25. septembra 1985 sp. zn. 4 To 175/85 odvolanie okresného prokurátora podľa § 250 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal generálny prokurátor SSR v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného. Poukázal na to, že súdy rozhodli vo veci bez toho, aby zistili jej skutočný stav.

Výpočty okresného súdu o výške neoprávneného zisku sú pochybné v tom, že sa pri nich nebrala do úvahy skutočnosť, že obvinený mal možnosť nakupovať (čo sám uviedol) niektoré druhy krmiva za veľkoobchodné ceny. Okrem toho ceny krmiva sa uvádzali paušálne pri všetkých výpočtoch, hoci v jednotlivých rokoch (1977 až 1983) mohli byť ceny krmiva rozličné.

Najväčšou chybou krajského súdu podľa sťažovateľa je skutočnosť, že rovnako ako okresný súd zvažoval len skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, keď dôsledne zisťoval len to, aké náklady mal obvinený v súvislosti s chovom a ošetrovaním koní. Vôbec nebral ohľad na zisk, ktorý obvinený Ch. mal z toho chovu ako majiteľ a používateľ koní.

V priebehu dokazovania sa totiž jednoznačne zistilo, že obvinený kúpené kone nielen po určitý čas choval s tým, aby ich so ziskom predal, ale ich aj používal pri práci ako súkromne hospodáriaci roľník i ako brigádnik pre rozličné lesné závody. Z toho potom vyplýva, že do koní nielen investoval, ale na ich chove aj získaval. Boli pre neho i prostriedkom na zabezpečenie jeho obživy.

Pri takejto úvahe sa možno domnievať, že zisk z chovu koní prinajmenšom vykompenzoval náklady vynaložené na ich kŕmenie a ošetrovanie. Z toho potom možno usúdiť, že obvinený Ch. získal neoprávnene sumu, rovnajúcu sa rozdielu medzi nadobúdacou cenou koní a cenou, za ktorú kone odpredal.

V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uvádza presný údaj (7340,- Kčs) o ďalších výdavkoch, ktoré mal obvinený v súvislosti s predajom koní. Vôbec však nešpecifikoval, ako a na podklade akých

dôkazov došiel k takémuto presnému údaju, ktorý má rozhodujúci význam i pre posúdenie právnej kvalifikácie.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že obvinený kupoval kone, aby ich neskôr so ziskom predal. Svedčí o tom priznanie obvineného ako aj spôsob a rozsah páchania skutkov. Týmto konaním obvineného boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu špekulácie podľa § 117 ods. 1, 2 písm. c) Tr. zák.

Z vykonaných dôkazov ďalej vyplýva, že obvinený si sústavnou trestnou činnosťou zadovážoval po dlhší čas aspoň sčasti zdroj príjmov. Preto bolo treba jeho konanie kvalifikovať aj podľa ods. 2 písm. b) § 117 Tr. zák., to značí, že sa dopustil trestného činu pre zárobok.

Generálny prokurátor SSR preto navrhol, aby Najvyšší súd SSR vyslovil, že napadnutým uznesením bol porušený zákon v ustanovení § 256 Tr. por. a konaním, ktoré mu predchádzalo, v ustanoveniach § 2 odst. 5 a § 117 ods. 1, 2 Tr. zák. v prospech obvineného, aby napadnuté uznesenie zrušil, zároveň aby zrušil rozsudok Okresného súdu v Starej Ľubovni z 30. mája 1985 sp. zn. 2 T 91/84 a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd SSR podľa § 267 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že zákon bol porušený.

Podľa § 2 ods. 5 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutočný stav veci a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzajú. Objasňujú s rovnakou starostlivosťou okolnosti svedčiace proti obvinenému i okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a vykonávajú v oboch smeroch dôkazy, nečakajúc na návrh strán. Priznanie obvineného nezbavuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti preskúmať a všetkými dosiahnuteľnými prostriedkami overiť všetky okolnosti prípadu.

V posudzovanej veci sa nepostupovalo dôsledne podľa tohto ustanovenia.

Už v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému uzneseniu, bol pri zisťovaní objektívnej pravdy porušený zákon v prospech i v neprospech obvineného.

Obvinený J. Ch., súkromne hospodáriaci roľník, na hlavnom pojednávaní nepopieral, že všetky kone uvedené v obžalobnom návrhu kúpil a po určitom čase ich predal za vyššiu cenu. Obhajoval sa tým, že nemal špekulačný úmysel a kone predával preto, že zistil u nich nejakú chybu, a keďže chcel mať lepšieho koňa, horšieho vždy predal. Pokiaľ v prípravnom konaní doznal, že kone kupoval a predával s úmyslom získať finančný prospech, tento rozpor nebol v priebehu trestného konania odstránený.

V súvislosti s prednesenou obhajobou obvineného treba uviesť, že v prípade tých čiastkových skutkov, kde v pomerne krátkom čase po tom, čo koňa kúpil so značným ziskom ho predal, je špekulačný úmysel obvineného nepochybný. Napr. dňa 23. mája 1978 kúpil od JRD Marhaň ťažného koňa, ktorého dňa 26. júla 1978 predal so ziskom 14 500,- Kčs, od P. N. dňa 1. januára 1980 kúpil ťažného koňa, ktorého 12. marca 1980 odpredal so ziskom 15 000,- Kčs. Okrem toho treba uviesť, že ani jeden z kupujúcich nereklamoval žiadne telesné chyby, pre ktoré mal obvinený kone predávať.

Podľa § 117 ods. 1 Tr. zák. trestného činu špekulácie sa dopustí ten, kto si zadováži alebo prechováva predmety potreby vo väčšom rozsahu alebo predmet väčšej hodnoty v úmysle ich so ziskom predávať alebo zameniť alebo získať inú výhodu. Podľa ods. 2 písm. b) citovaného ustanovenia sa páchatel posudzuje prísnejšie, ak spácha taký čin pre zárobok, podľa písm. c) uvedeného ustanovenia sa páchatel posudzuje, ak získa takým činom značný prospech.

Podstata tejto trestnej činnosti spočíva v zadovážovaní alebo v prechovávaní predmetov potreby vo väčšej hodnoty s úmyslom so ziskom ich predávať alebo zameniť alebo získať inú výhodu. Preto aj v

danom prípade bude potrebné u každého čiastkového skutku zisťovať špekulačný úmysel. Tento úmysel by musel obvinený mať už v čase, keď kone kupoval, prípadne vtedy, keď ich k špekulačnému účelu prechovával. Preto pri zisťovaní špekulačného úmyslu treba brať do úvahy, za akých okolností a na aký účel boli kone zakúpené, ich množstvo a v súvislosti s tým aj ich použitie pre vlastnú potrebu.

Pri trestnom čine špekulácie podľa § 117 Tr. zák. je nevyhnutné vždy zisťovať výšku zisku, ktorý páchatel dosiahol alebo zamýšľal dosiahnuť predajom veci.

V posudzovanej veci orgány činné v trestnom konaní výšku špekulačného zisku riadne nezistili. V tomto smere zamerali dokazovanie na stanovenie hodnoty dennej kŕmnej dávky pre koňa. Znalec ju stanovil sumou 35,- Kčs a výšku špekulačného zisku ustálil na 62 011,35 Kčs. Okresný súd na rozdiel od znalca stanovil dennú dávku v hodnote 47,50 Kčs a ustálil, že špekulačný zisk predstavoval hodnotu 19 850,- Kčs.

S takýmto postupom orgánov činných v trestnom konaní pri zisťovaní výšky špekulačného zisku nemožno súhlasiť. Z vykonaných dôkazov nepochybne vyplýva, že obvinený niektoré kone používal na prácu, potom náklady na kŕmenie a ošetrovanie koní (vrátane pracovných nákladov) slúžili na ich fyzickú reprodukciu a nemôžu byť započítané do celkových nákladov vynaložených na zadováženie koní. Tieto náklady sa mu vrátili tým, že kone používal pri prácach na vlastných pozemkoch, ako aj pri práci v lesoch za odmenu.

Iná situácia je pri koňoch, ktoré nepoužíval na prácu, ale ich ošetroval a kŕmil preto, aby ich predal za vyššiu cenu. To je potom namieste započítať tieto náklady k nákladom na zadováženie koní, lebo slúžili na udržiavanie, resp. zvýšenie ich hodnoty.

Nemožno súhlasiť ani s postupom okresného a krajského súdu, pokiaľ do nákladov zarátali aj hodnotu výdavkov vynaložených na zakúpenie alkoholických nápojov, použitých na pohostenie kupcov, ako aj náhradu za čerpanie dovolenky, resp. pracovného voľna pri nákupe koní, lebo bolo vecou páchatela, že kone kupoval, resp. predával v čase, keď pracoval ako brigádnik, prípadne že kupcov pohostil. Tieto náklady neboli nevyhnutné.

Z uvedeného vyplýva, že v prípade trestného činu špekulácie možno pri zisťovaní zisku, resp. značného prospechu v zmysle § 117 ods. 2 písm. c) Tr. zák. z dosiahnutých príjmov odrátať iba to, čo sa skutočne pri zadovážovaní predmetov potreby a event. na ich vylepšenie vynaložilo.

Ďalším nedostatkom pri zisťovaní skutočného stavu veci je to, že ani okresný ani krajský súd neskúmali, či konanie obvineného nenapĺňa znak ods. 2 písm. b) § 117 Tr. zák., t. j., že čin spáchal pre zárobok. Tento nedostatok navrhoval napraviť v odvolaní okresný prokurátor. Krajský súd na námietku okresného prokurátora reagoval tak, že takýto postup by bol v rozpore s ustanovením § 163 ods. 2 Tr. por., pretože ide aj o skutkovú okolnosť, ktorú však len v konaní pred súdom nemožno ustáliť. Tento záver krajského súdu je nesprávny. Ustanovenie § 163 ods. 2 Tr. por. hovorí o tom, čo má obsahovať uznesenie o vznesení obvinenia. V prípade že súd zistil, že obvinený spáchal čin pre zárobok, nič mu nebránilo v tom, aby konanie právne kvalifikoval aj podľa ods. 2 písm. b) § 117 Tr. zák., lebo takýmto postupom by nedošlo k narušeniu totožnosti skutku uvedeného v obžalobnom návrhu (§ 220 ods. 1 Tr. por.). Totožnosť konania a následku by fakticky zostala zachovaná aj vtedy, keby súd zistil, že obvinený uvedenú trestnú činnosť spáchal pre zárobok.